

บทคัดย่อ

ในประเทศไทยหมูป่าจัดเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ที่มีการแพร่กระจายมากที่สุด หมูป่ากินอาหารหลากหลายทั้งพืชและสัตว์ และพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตติดต่อกับพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการศึกษาวิจัยการแพร่กระจายและการเลือกใช้พื้นที่อยู่อาศัยของหมูป่า เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาในอนาคต การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแพร่กระจายของหมูป่าในแต่ละประเภทป่า และพื้นที่ที่ติดกับพื้นที่เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรโดยการเก็บข้อมูลจากร่องรอย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้พื้นที่ของหมูป่าในแต่ละฤดูกาล ณ สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช โดยวิธีการศึกษาใช้การเดินสำรวจร่องรอยบนเส้นสำรวจ จำนวน 60 เส้น กระจายทั่วพื้นที่สถานีวิจัยฯ นอกจากนี้ยังบันทึกปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเลือกใช้พื้นที่ของหมูป่าในแต่ละเส้นสำรวจด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่าหมูป่ามีขนาดพื้นที่ครอบครองในฤดูฝนเท่ากับ 89% (95% CI 67–99%) และเหลือเพียง 51% (95% CI 27–79%) ในฤดูแล้ง โอกาสพบร่องรอยมีค่า 41% (95% CI 35–49%) ทั้งนี้การเลือกใช้พื้นที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักคือสภาพความซับซ้อนของโครงสร้างป่าที่มีไม้พื้นล่างขึ้น มากกว่าป่าที่มีไม้พื้นล่างหนาแน่นต่ำ นอกจากนี้ส่วนใหญ่จะพบร่องรอยในป่าดิบแล้งมากกว่าป่าชนิดอื่นๆ สิ่งสำคัญจากการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่าการรบกวนของมนุษย์ในป่าส่งผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ของหมูป่า แต่รูปแบบการแพร่กระจายของหมูป่าทั้งสองฤดูกาลไม่สัมพันธ์กับพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งนี้การที่เกษตรกรปลูกพืชติดแนวเขตสถานีวิจัยฯ จึงทำให้หมูป่าเดินออกไปหากินในพื้นที่เกษตรกรรมได้ง่าย ดังนั้นการลดผลกระทบในเรื่องนี้ควรสนับสนุนให้มีพื้นที่กันชนระหว่างป่าและพื้นที่ปลูกพืช หรือแนะแนวทางการปลูกพืชทางเลือกซึ่งไม่สามารถเป็นอาหารของสัตว์ป่าได้

คำสำคัญ: หมูป่า; การแพร่กระจาย; สะแกราช; ที่อยู่

Abstract

In Thailand, Wild pig (*Sus scrofa*) was the most widely distributed mammal species. The dietary are diverse including plants and animals. Thus, the study of the distribution and habitat selection are important to provided baseline information for conservation and management of wild pig. We estimated the probability of wild pig occurrence in different forest types and the areas close to agriculture land by using sign surveys, and studied habitat selection of pigs in dry and wet season at Sakaerat Environmental Research Station. We surveyed 60 strip transects throughout Sakaerat, and measured environmental variables that might affect the habitat selection and detection probability of wild pig at a transect level. Based on the final inferential model, the distribution of wild pigs occupied 89% (95% CI 67–99%) in the wet season and 51% (95% CI 27–79%) in the dry season and probability of detection 41% (95% CI 35–49%). Habitat selection of pigs was strongly based on complex forest structure with a high density of ground cover. Moreover, the frequency of habitat used indicating high in the evergreen forest than the other forest type. Our results suggest that the distribution of pigs was effected from the human present in the forest. However, the distribution in different seasons was not related to the distance to agriculture land. Nevertheless, the wild pig was damaged crop due to the agriculture land are adjacent to the park boundary, which animals easily moved through the cropland where the movement of animals near the park edge. Forest buffer is important for management implication to reduce the human-animals conflict in the area. The alternative, the non-edible plant may help reduce the problem of crop damaged.

Keywords: *Sus scrofa*; distribution; Sakaerat; habitat